

Onstuitbare opkomst van China doet machtsverhoudingen in de wereld kantelen

Posted on 3 oktober 2024 by Johannes Vervloed

Terwijl alle ogen gericht zijn op de Amerikaanse presidentsverkiezingen van 5 november, krijgt de vlak daarvoor – van 22-24 oktober – plaatsvindende BRICS-top in Kazan (Rusland) veel minder aandacht. Onterecht, want op die Top zouden wel eens verstrekkende beslissingen genomen kunnen worden. Beslissingen die de hegemonie van de VS en de Amerikaanse dollar (verder) kunnen aantasten. En niet alleen de positie van de VS in de wereld is in het geding. Ook voor de Europese Unie en Nederland staat er veel op het spel.

De BRICS-landen (Brazilië, Rusland, India, China en Zuid-Afrika) zijn in 2009 begonnen als een los samenwerkingsverband. Aanvankelijk was het niet meer dan een politieke praatclub, maar geleidelijk aan heeft de BRICS zich ontwikkeld tot een 'Global South'-tegenhanger van de G-7, de 'Westerse' club van het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk, Duitsland, Italië, Japan, de Verenigde Staten en Canada.

Brazilië en India worden naar Rusland en China getrokken

De 'Global South' was (en is) niet tevreden met het door de VS gedomineerde financiële en handelssysteem, dat na WO II was opgericht in Bretton Woods: IMF, Wereldbank en WTO. Een deel van de BRICS, India en Brazilïe, wilde het Bretton Woods-systeem hervormen. Door bijvoorbeeld een betere vertegenwoordiging te krijgen in Bretton Woods-instituties als IMF en Wereldbank. Een ander deel, China en Rusland, wilde en wil echter verder gaan, met een alternatief voor de dollar en eigen instituties.

Deze tweespalt in de BRICS bestaat nog steeds. Brazilië en India willen weliswaar niet gedwongen worden hun handelstransacties in dollars te moeten afrekenen, maar willen niet weg uit IMF en Wereldbank, noch willen zij de VS volledig van zich verwijderen.

Wel worden zij steeds verder in het anti-westerse kamp van Rusland en China getrokken door de goedkope olie, gas en grondstoffen die ze vanwege de westerse sancties tegen een discount uit Rusland kunnen importeren.

In 2018 streefden de BRICS-landen de G7-landen voorbij voor wat betreft het totale bruto binnenlands product (bbp) van de wereld in termen van koopkrachtpariteit. In 2024 is het verschil nog groter geworden: de BRICS-landen zijn thans goed voor 35 procent van het wereldwijde bbp, terwijl dat van de G-7 30 procent bedraagt.

Ondertussen hebben de BRICS-landen een eigen investeringsbank opgericht, de New Development Bank, een tegenhanger van de Wereldbank alsmede een eigen Statistiek Bureau.

Met de komst van nieuwe leden – BRICS is inmiddels uitgebreid met Egypte, Ethiopië, Iran, Saoedi-Arabië en de Verenigde Arabische Emiraten en nog 24 landen in de wacht – zal de kracht van de organisatie verder toenemen.

Eén van die 24 landen is Turkije. Het heeft uitzicht op een lidmaatschap van de EU opgegeven en zoekt thans heil in een BRICS-lidmaatschap. Belangrijk voor de BRICS omdat het land de 'gateway' is tussen Oost en West. Turkije, een NAVO-lidstaat nota bene! President Erdogan zal ook aanwezig zijn op de Top in Kazan …

Agenda Kazan

Ondanks het verzet van India en Brazilië tegen de creatie van een volledig alternatief financieel – en handelssysteem, waarbij de wereld in twee blokken uiteenvalt, begint de BRICs zich wel degelijk tot een dergelijk alternatief te ontwikkelen. Onder aanvoering van China en Rusland wordt op grote schaal goud ingekocht als monetair reserve-alternatief voor Amerikaanse Treasury Bonds, die in grote getale van de hand worden gedaan.

Op de aanstaande Top in Kazan staat een verdere ontwikkeling van alternatieven voor het door de VS gedomineerde financiële en handelssysteem op de agenda. In de woorden van het dit jaar voorzittende Rusland: 'promoting the entire range of partnership and cooperation within the framework of the association on three key tracks – politics and security, the economy and finance, and cultural and humanitarian ties'.

Zoals een wereldwijd betalingssysteem als alternatief voor SWIFT en afrekening van handelstransacties in lokale valuta in plaats van in dollars.

Maar het pronkstuk van de conferentie in Kazan wordt ongetwijfeld de officiële aankondiging van een frontale aanval op de dollar, de mogelijkheid om internationale handelstransacties af te rekenen zonder gebruik te maken van de dollar: 'the launch of a new trading network that will not use the US dollar but instead use a basket of local currencies. The new trading network will be backed by gold and the use of blockchain technology.'

Fiat geld en bitcoins

Vooral het laatste is een 'gamechanger'. Het betekent dat crypto currencies en vooral bitcoin de rol van internationale monetaire reserve gaan krijgen en zelfs als internationaal betaalmiddel worden geaccepteerd. Een ontwikkeling die de VS, maar eigenlijk alle landen met fiat currencies, met lede ogen aanzien.

Fiatgeld als de dollar, de euro en de yen, kan worden bijgedrukt. Het geeft hun overheden de mogelijkheid meer geld uit te geven dan er aan belasting binnenkomt. Met als gevolg inflatie, uitholling van de koopkracht van de burgers, met andere woorden: een verkapte belasting. Bitcoin kan niet worden bijgedrukt, er is een vastgelegd maximum van 21 miljoen. Het is derhalve inflatievrij. (Zie mijn

blog).

De aanval op de dollar komt niet uit de lucht vallen. Saoedi-Arabië heeft al afscheid genomen van de petro-dollar (het afrekenen van alle olietransacties in dollars) in een *currency swap* met China. Het land wil niet langer exclusief afhankelijk zijn van het Westen voor z'n inkomsten uit de verkoop van olie.

Naast de toenemende rol van de BRICS-landen in de wereldeconomie ebt ook het vertrouwen in de dollar weg. De torenhoge schuld in de VS kan alleen nog maar gefinancierd worden met de geldpers: het uitgeven van *treasury bonds*. Met inflatie als gevolg, waardoor de waarde van de dollar afneemt. De FED moet een steeds hogere rente op de *treasury bonds* geven om ze te kunnen verkopen. De afnemende populariteit van de *treasury bonds* en de steeds grotere noodzaak de VS-schuld met de verkoop van deze *bonds* te financieren heeft een zichzelf versterkend effect teweeggebracht. Tenzij de Amerikaanse schuld hard gesaneerd wordt, zal dit effect alleen maar in kracht toenemen.

Afkalvende Amerikaanse invloed

Het vertrouwen in de dollar is bovendien behoorlijk geschaad door de westerse sancties tegen Rusland, vooral van de bevriezing van de Russische tegoeden is men geschrokken. Dat kan ons – denken de BRICS-landen en de komende leden – ook gebeuren. Ook onze tegoeden kunnen worden geblokkeerd als ons beleid de VS niet zint.

Wat er voor de VS op het spel staat is wel duidelijk, een langzame maar zekere vermindering van het gebruik van de dollar en dito afkalving van de positie van de Amerikaanse invloed in de wereld. Voor de EU is het minder duidelijk. Betekent het einde van de dollardominantie bijvoorbeeld een opwaardering voor de euro? Ik betwijfel het.

Onhoudbare schulden eurolanden

De kracht van de euro wordt dermate onderuitgehaald door de interne zwakte van de eurozone, door de torenhoge schuldposities van de eurozone-lidstaten, dat het gebruik van de euro (of eurobonds) als monetaire reserve een hachelijke zaak is.

De schuldpositie van de eurolanden is vergelijkbaar met die van de VS, veel te hoog

en op den duur niet houdbaar. Het betekent ingrijpen door de ECB in Frankfurt om de hoge schuldenlanden uit de wind te houden en hun schuld door middel van inflatie (voor een deel) te laten verdampen. Een daardoor in waarde dalende euro zal internationaal niet erg gewild zijn.

Een ander aspect van de opkomst van de BRICS als tegenhanger van de westerse G-7 is dat de EU en Nederland voor de keus worden gesteld met wie zaken te doen. We zien het nu al met ASML dat op aandringen van de VS z'n hypermoderne machines niet langer aan China mag leveren. Momenteel kiest de EU voor *derisking* (niet meer afhankelijk zijn van één leverancier, China) en niet voor – zoals de Amerikanen doen – *decoupling* (geen zaken meer doen met China). Maar met een verharding van het Amerikaanse beleid zou de EU wel eens gedwongen kunnen worden te kiezen, voor de VS of voor de BRICS. En dan lijkt de keus niet moeilijk. Wij zijn voor onze veiligheid en voor de bescherming wereldwijd van onze waarden afhankelijk van de VS.

De EU zelf als grootmacht die zelfstandig z'n belangen kan verdedigen is dagdromerij van de bureaucraten in Brussel en Macron. De overgrote meerderheid van de EU-lidstaten is wars van het nastreven van een dergelijke – op drijfzand berustende – ambitie. Gevaarlijk ook, omdat alleen de NAVO (lees: de VS) garant staat voor onze veiligheid.

Amerikaanse presidentsverkiezingen

Welke kant het opgaat zal ook afhangen van wie de nieuwe president van de VS wordt. Gaat hij/zij de confrontatie aan met de BRICS, de weg op van *decoupling*, waarmee de wereldeconomie in twee blokken uiteen zou kunnen vallen, of niet. Een andere weg zou namelijk kunnen zijn dat de wensen van de BRICS-leden India en Brazilië worden gehonoreerd en de 'Global South'-landen een evenredige positie krijgen in de IMF, de Wereldbank en aanverwante instituties. Dat het huidige wereldwijde door de VS gedomineerde financiële en handelssysteem wordt aangepast aan de nieuwe machtverhoudingen in de wereld.

Het is te vroeg om een voorspelling te doen. In ieder geval moge duidelijk zijn dat met de opkomst van de BRICS (en vooral van het belangrijkste lid, China) de machtsverhoudingen in de wereld aan het kantelen zijn. Met consequenties voor het wereldwijde financiële en handelssysteem.

Johannes Vervloed *was gedurende bijna vier decennia verbonden aan het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken, met als standplaatsen onder meer Jakarta, Sint-Petersburg en Parijs.*

Wynia's Week verschijnt nu drie keer per week! *De groei en bloei van Wynia's Week is te danken aan de donateurs.* ***Doet u al mee? Doneren kan op verschillende manieren. Kijk HIER. Hartelijk dank!***